

VOJNIK V SREDNJEM VEKU

MEMORIJE

mentorica :
Gaber Bernarda

O. Š. VOJNIK

Žgajner Petra
Kroflič Vilko
Pekošak Helena
Ravnak Gašper
Založnik Jasna

POMEMBNEJŠI PISCI VOJNIKA IN OKOLICE

1. JANEZ SIGISMUND VALENTIN POPOVIČ (1715 - 1774): arheolog, geograf in jezikoslovec. Rojen je bil v Archinu, študiral v Gradcu, bil domači učitelj in predavatelj nemščinerna visoki šoli (Dunaj). Med številnimi spisi je najbolj znana knjiga Untersuchungen von Meere (1749 - 1750). To je zemljepisno-prirodoslovno delo, ki pa vsebuje tudi lepe misli o Slovanih in slovenskem jeziku. V oporoki je volil svoje premoženje za šolanje "bistrih fantov iz njegovega rojstnega kraja". (Več o Popoviču: dr. F. Kidič, Slovenski Rioprafski leksikon.)
2. FRANC GORJUP, rojen v Celju, župnik v Novi Cerkvi. Leta 1781 je izdal knjigo Cerkveno leto, nato pa še litanije in pesem o Devici Mariji, let. zgodovina komisariata župnije v Novi Cerkvi.
3. JACOMINI, kanonik v Novi Cerkvi. V latinskem jeziku je napisal "Molitve pobožnega kristjana" in Razlaganje sv. maše", ki ju je v slovenščino prevedel njegov prijatelj Andrej pl. Reja (župnik v Zibiki). Spisa sta izšla v Celju 1820 oziroma 1823.
4. ANTON MARTIN SLOMŠEK. V letu 1827 - 1829 je bil kaplan v Novi Cerkvi. Proslavil se je s pridigo proti ženski gizdavosti. K njemu je po nasvete o pesnjenju hodil s Skomerja znani ljudski pesnik JURIJ VODOVNIK.
5. DR. LAVOSLAV GREGOREC - 1885 - 1924 kanonik v Novi Cerkvi. Dolgoletni državni poslanec, zaveden Slovenec in borec za narodove pravice.
6. JANKO PUKMEISTER VIJANSKI (1837 - 1862) iz Vin nad Lembergom je zbiral narodno blago in opisoval lepoto in zanimivosti domačih krajev.
7. ANTON BREZOVNIK (1853 - 1923), učitelj v Vojniku. Odločen narodnjak, pisal za mladino in odrasle. Najpomembnejše delo Šaljivi Slovenec.
8. RUŽENA KRISTANOVA, živela v okolici Vojnika, prevajala slovensko literaturo v češko.
9. ANTON NOVAČAN (1887 - 1950), rojen v Zadobravi. Pisatelj in dramatik. Dela: V naši vasi (kratka proza), drami Velja, Herman Celjski, nab.: Peti evangelij (pesnitev). Umrl kot emigrant v Ameriki, žena je prenesla pepel na vojniško pokopališče.

PREGLEDNICA POMEMBNIH DOGODKOV

- 1165 - LEOPOLD (z njim se je začel rod vojniških gospodov
- 1241 - rod izumre
- 1306 - Vojnik prvič omenjen kot trg
- 1311 - Vojnik dobi vdova grofica Teuffen
- 1321 - Vojnik dobi v fevd Aufensteinski
- 1331 - Vojnik dobi Ubrik Wallse
- 1363 - Vojnik dobijo Celjski grofje
- 1414 - ohranili cerkev Sv. Florjana
- 1437 - boj med Celjskimi in Habsburžani (podrli vojniški grad)
- 1454 - v naših krajih kuga
- 1456 - izumrli grofje Celjski, vojniško gospostvo postane deželnoknežje (Habsburžani)
- 1478 - Vojnik dobi v zakup Stefan Vidmar (zadolžnica je nosila pečat)
- 1510 - Vojnik dobi Jurij Lindeški

- 1524 - gosposčinski urbar
- 1532 - Turki požgali Vojnik
- 1572 - gospostvo prevzame Janez Dietrichstein
- 1578 - Vojnik dobi Viktor Welzer

- 1581 - oskrbnik Vojnika in Lemburga - Simon Feidt
- 1598 - nadvojvoda Ferdinand potrdi tržne pravice
- 1613 - ustanovljena Vojniška župnija
- 1629 - gospostvo kupili ŠROTENPAHI
- 1646 - velika kuga v Vojniku

- 1730 - požar v trgu
- 1742 - Marija Terezija potrdi trške pravice
- 1786 - požar
- 1789 - Jožef II. potrdi tržne pravice
- 1810 - ustanovljena nedeljska šola
- 1839 - požar (v 100 letih trije požari, trg ni imel vodne brizgalke zaradi presiromašnih tržanov)
- 1850 - šola postane dvorazredna
- 1858 - nove orgle v fari
- 1866 - gospod in gospa Vužnik ustanovila gospodinjsko šolo
- 1890 - začeli graditi novo cerkev Sv. Tomaža
- 1896 - začeli z izgradnjo nove cerkve Sv. Jerneja
- 1899 - cerkev posvetil škof Naputnik
- 1910 - nova ljudska šola

Vojnik se v srednjem veku javlja kot HOHENEKE leta 1164 z Leopoldom in njegovim sinom Verigandom - LIUPOLDUS de HOHENEKE et filius eius WERGANKS⁺, HOHNEC leta 1173⁺, HOCHINEGGE leta 1211⁺, HOHENEK leta 1265⁻, HOHENECH leta 1274⁺, castrum (grad) HORYK leta 1259⁺, purg HOHENEKGE⁺ leta 1311, de HONEH leta 1479⁻.

- + Zgodovina Celja in okolice, st. 583
- = Srednjeveški grbi in pečati, st. 191
- Zgodovina Celja in okolice, st. 487

Ime Vojnik spominja na kraje - Hvojniki (tam, kjer so rasle smreke)

Raziskovalna skupina bi se rada zahvalila profesorju zgodovine Branku Goropenški, ki nas je usmerjal in nudil strokovno literaturo, Gospodu župniku Antonu Pagarju za župnijsko kroniko in v. d. ravnatelja Majdi Rojc za pobudo in predlagano temo.

UVOD

1.) Vojnik je naselje severno od Celja, ki je od nekdanj imelo zelo pomembno prometno lego, saj je povezovalo Jadransko morje s severnimi kraji.

Najstarejši materialni viri, ki pričajo o življenju v kraju segajo v mlajšo kameno dobo (neolitik). Materialne ostanke hranijo v Pokrajinskem muzeju v Celju.

Izrazito se je naselje oblikovalo v rimskem času. Tod je vodila rimska cesta skozi Celje, Škofjo vas, Vojnik, Ivenco in Frankolovo. V cerkev sv. Florijana je vzidan majhen rimski relief. Leta 1896 pa so pri gradnji cerkve Sv. Jerneja našli 13 marmornatih plošč (dve reliefni plošči sta vzidani v pročelje nove župne cerkve)¹ V Pokrajinskem muzeju hranijo miljnik, prav takšne štiri pa so našli v Škofji vasi (miljnik - obcestni kamen, ki kaže milje²). Leta 1809 so na željo nadvojvode Ivana vzidali ob vhodu v cerkev Nova cerkev izkopane odlomke rimskega napisnega kamna.

Z razpadom rimskega cesarstva se je tudi na Slovenskem pričelo tisočletno obdobje fevdalizma.

1 J. Orožen - Zgodovina Celja in okolice I., st. 87

2 Slovar tujk, st. 283

Z izgubo karantanske samostojnosti smo Slovenci postali last frankovsko - nemških (po letu 843) cesarjev. Slovensko zemljo so podeljevali svojim zvestim pomočnikom - vazalom, ti pa vazalom nižje stopnje.

Prvo znano poročilo na naših tleh je iz leta 895, drugo iz leta 1016 in tretje 1025. Vsa tri poročila so znana kot darovnice. Srednji dve se posebej navezujeta na srednjeveško zgodovino Vojnika, saj se v drugi darovnici omenja grofica Hema.³

Cesar Henrik II. je podelil posest Viljemu II., spominjajoč se pri darovanju njegovo mater Hemo kot njegovo sorodnico. V tretji darovnici rimsko- nemški cesar Konrad II. podeljuje grofu Viljemu posest med rekami Koprivnico, Hudinjo in Voglajno, kjer so že bila oblikovana naselja kot so Gaberje, Hudinja, Skofja vas z deli Dobrnškega podolja, Šmartno v Rož. dolini in Vojnik. S temi darovnicami se je oblikovala Savinjska marka v kateri so gospodovali savinjski mejni grofje Viljem I., Viljem II ter žena in mati grofica Hema.

3 J. Orožen - Zgodovina Celja in okolice, st. 115

VOJNISKI GOSPODJE

Med nasledniki ogromnega posestva so bili iz rodu grofice Heme tudi Vojniški gospodje (med plemiškimi družinami, ki so prevzele Hemino dediščino so bili tudi Žovneški gospodje, poznejši grofje Celjski). V tem času se kraj (grad) javlja kot HOHENEKE. Vojniški gospodje se prvič javljajo leta 1165 z LEOPOLDOM I. Njegov sin VERIGAND je imel tri otroke, LEOPOLDA II., VILJEMA in ELIZABETO. Leta 1241 je rodbina z Viljemom izumrla. Gotovo je posest Vojniških segala od Skofje vasi do Stranic, od Lipe do Dramelj in Ponikve.

Njihov grad je bil na Tomaževem hribu, a je bil pozneje (leta 1439) najverjetneje porušen v kraju med Celjskimi in Habsburžani kot poročja kronika celjskih grofov.⁴ Ob koncu 19. stoletja so na mestu porušenega gradu zgradili podružnično cerkev Sv. Tomaža (po grajski kapeli, ki je stala prizidana ob gradu).

Z vojniško gosposčino je bila verjetno v drugi polovici 13. stoletja združena (pridružena) miltenberška (grad Miltenberg naj bi bil vzhodno od vojniškega). Miltenburški so bili v svaštvu s starimi vojniškimi gospodi in pridevek Miltenberška je nosila prav Elizabeta. Leta 1241 je družina izumrla, posestvo pa je pripadlo deželnemu knezu, ki je po tedanji navadi gospostvo spremenil v urad (gospodarsko - upravna enota). Zemlja pa je bila podeljena mnogim plemiškim družinam v najem (fevd).

(glej Pregled lastnikov in najemnikov srednjeveškega vojniškega gospostva)⁴

Vsekakor so leta 1363 postali dedni najemniki grofje Celjski in ko so ti izumrli leta 1456 postane vojniško gospostvo ponovno deželnoknežje.

4 Ivan Stopar - Gradovi, graščine..., st. 583

VOJNIK KOT TRG
SREDNJEVEŠKO GOSPOSTVO

Ko so 1456 grofje Celjski izumrli so Habsburžani vojniško gospostvo skupno z visokim sodstvom ponovno dajali v najem. Meja najemnega fevda je tekla Šmarjeta - Lahovna - Brezje - Gorica - Vrhnik - Tramik - Rakova steza - Verpete - Tesno - gostilna - Župnik - Trnovec - ribnik - Goričica - Peklače - Lipovec - Ljubečna - Šmiklavž - Trnovlje.

Med 1478 in 1483 je vojniški urad z deželskim sodiščem dobil v zakup Stefan Vidmar, pred letom 1510 Martin Duellacher, med letoma 1510 in 1541 Jurij Lindeški (gospodar sosednjega lindeškega gradu). Leta 1553 je zaprosil za upravo vojniškega gospostva Jurijev bratranec Adam in leta 1558 je vladarja zaprosil, da mu izroči vojniški urad v trajno zastavo. Ker je skoparil s posojili vladarju, so mu gospostvo nameravali vzeti.

Leta 1572 je gospostvo prevzel nečak Janez Dietrichstein, ta pa je leta 1576 gospostvo izročil Viktorju WELZERJU z Lembuga.

Leta 1585 je V. Welzer gospostvo kupil in ob tej priložnosti je nastal nov urbar. Leta 1597 je prevzel gospostvo njegov sin Móric in leta 1598 je nadvojvoda Ferdinand potrdil Vojniku težke pravice. Leta 1629 so gospostvo kupili BROTFENPAHL in ga priključili svojemu gospostvu.

GOSPOŠČINSKI URBAR 1524

Vojnik kot srednjeveški urad je obsegal 62 zaselkov in krajev, v katerih je živel 194 podložnih družin (med Vojnikom, Ponikvami, Šempetru v Sav. dolini), v samem trgu pa je živel 28 družin.

Gospoščinski urbar 1524 je nastal na osnovi starega, sedaj izgubljenega urbarja.

V gospoščinskem urbarju so bile navedene težke pravice, ki sta jih potrdila leta 1574 nadvojvoda Karel in leta 1598 nadvojvoda Ferdinand (pozneje leta 1742 Marija Terezija in leta 1789 Jožef II.).

Po Orožnu ni nobenega podatka, ki bi pričal o tem, da bi Vojnik dobil že leta 1306 težke pravice, pač pa, da se Vojnik tega leta samo omenja kot trg.⁵

V uvodu urbarja se navaja prošnja tržanov za potrditev njihovih tržnih pravic.

Glavna določila:

- določen tržni okoliš
- tržani smejo voliti svojega sodnika (v času urbarja se navaja sodnik RICLIN) in samo Vice-domu pripada pravica, da sodnika potrdi in mu izroči dolžnosti

⁵ J. Orožen - Zgodovina Celja in okolice, st. 488

- pravica do proščenskega sejma in cerkvenega praznika (cesar Maksimiljan je pozneje tržanom dovolil še dva cerkvena praznika leta 1813 in leta 1851⁶⁾)
- določena je bila žitna desetina in
- cerkvena desetina za podložnike
- podložniki morajo poskrbeti za grajske gozdove in pašnike in opravljati najmanj 6 dni tlake na grajski zemlji
- določena meta gorninskega vina (okoli 19,5^{Litrov} stoletja)
- oskrbnik (amtman) tržane ne sme siliti, da bi zanj lovili ribe, lahko pa mu ustrežejo, če to želijo in poslej lahko ribarijo tudi zanj celo zunaj sodnega okoliša na južni strani)
- grajski hlapci (uslužbenci) poslej ne smejo več zmerjati tržane, plačevati morajo davke in upoštevati tržne predpise
- po potrebi lahko tržani uporabljajo dninarje
- za dvorsko graščinsko vino velja, da se mora prodati po vedru in po ceni, ki je splošna
- prepovedano je trgovanje na podeželju
- gosposčinski urad ima po dogovoru v trgu zazidano uradno hišo
- sodnik ne sme več jemati mitmine, ki jo ne doslej jemal za prevoz trgovskega blaga skozi Vojnik (edina neuresničena zahteva tržanov)

6 Jože Curk - Trgi in mesta na slovenskem Stajerskem, st. 142

TRSKI URBAR 1687

Omenimo še določila novega urbarja, saj ugotavljamo, da so tržani s starim urbarjem dosegli precej pravic in da jim je bila vzeta samo mitnina in so jo morali vrniti Celju.

Določila:

- razen sodnika se izvolijo še trije svetovalci
- pravica ribolova v Hudinji omejena
- omejen trški okoliš
- za cerkev sv. Jerneja in sv. Florjana je vikarju določena davščina in častno darilo
- davščine samo v denarju in so za reven in majhen trg previsoke
- dajatve pobira trška uprava in si pridrži tisto, kar ji je ostalo, ko je zadovoljila deželno knežjo oblast
- zanimiva so nekatera imena tržanov (zanimiva jezikovno in zgodovinsko): Cigan, Dolenjc, Ferkl, Gajšek, Klučar, Kvas, Krajan, Fvekoršek, Ust, Šuštar, Žumar ter krajevna imena: Arclin, Lože, Rupe...

Ta nekoliko mlajši urbar so podpisali župnik pri Novi cerkvi, župnik v Vojniku, ključarja cerkve Sv. Jerneja in Sv. Florjana, trški sodnik in svetovalec.

VOJNISKI PEČAT IN GRB

Pri poznavanju vojniškega pečata B. Otorepec navaja poznavanje listine iz l. 1455.⁷ To listino sta pečatila vojniški sodnik Mathe Günter in nek tržan, ki sta bila naprošena, da sta natisnila in pečatila listino. Vojnik je v tem času imel trškega sodnika, ni pa imel še sveta, zato tudi ne trškega pečata. Leta 1466 pa je že nosila pečat zadolžnica Ulrika Rosenberga Štefanu Vidmarju, a je bil pečat pozneje odtrgan in zgubljen. Leta 1478 je bila pečatena še ena listina Štefana Vidmarja o zakupih Vojniškega urada z deželskim sodiščem od cesarja Friderika III. (za letno 250 funtov).

Prvi vojniški pečat ni ohranjen, pač pa odtis drugega iz leta 1649 in leta 1763.

Iz odtisa:

"Pečat je bil okrogel, s premerom 38 mm. Ob zunanjem robu je imel dvojno črto (zunanjo debelejšo, notranjo kot pleteno vrv) z napisom."

7 B. Otorepec - Srednjeveški pečati in grbi, st. 190

† SIGILLV + CIVIVM + DE + HONEH + 1479⁸

Uvodnemu križu sledi oznaka pečata - SIGILLV (od SIGILLVM) s skrajšanim zadnjim M. Oznacbi pečata sledi označba skupnosti - (običajno v genitivu) CIVIVM (od CIVITATIS) in na koncu ime kraja (običajno v genitivu, večkrat s predlogom IN ali DE) - DE HONEH in letnica izdelane pečata 1479 (letnice v pečatu nosijo navadno pečati iz 15. st.). Črke so bile široke. Grb je bil razdeljen. Spredaj (heraldično desno) je bila krona s konjičastimi roglji, zadaj (heraldično levo) pa širok tram sredi polja. V grboslovju (heraldiki) so sprednje in zadnje strani označene z desno in levo. Sredi polja je bil ščit, ob njem nitičasti polnili, nad njim simetričen okras.

Sam grb ne spada v "govoreče" grbe.⁹ Krona v sprednjem delu spominja na grb Snihenskih - Planinskih. V zadnjem delu (desno) grba je bil srebrn tram v rdečem (kot pri avstrijskem grbu), v sprednjem delu (levo) pa zlata krona v zelenem (pri avstrijskem grbu zlata krona v modrem).

8 B. Otorepec - Srednjeveški grbi in pečati, st. 191

9 B. Otorepec - Srednjeveški grbi in pečati, st. 192

Leta 1763 so Vojničani sami opisovali svoj grb, ko so poročali kresiji o grbu. Trdili so, da je "tržni pečat" sestavljen iz kronanega granatnega jabolka v modrem polju (zlata krona v zelenem), pri tem pa pozabili na drugi del grba - srebrn tram v rdečem.

Slika:

FARA SVETEGA JERNEJA
ŽUPNIJSKA CERKEV SV. JERNEJA

Kje je stala prvotna cerkev ne vemo, druga je stala na mestu sedanje, ne vemo pa, koliko je bila stara. Po Santoninijevem dnevniku lahko sklepamo, da je tu stala cerkev, ki so jo leta 1487 oskrunili (požgali) Turki in ko so cerkvena gospoda hodili po Štajerskem in posvečali cerkve ter oltarje, so se ustavili tudi v Vojniku in posvetili tudi to farno cerkev v Vojniku s pokopališčem in tremi oltarji.¹⁰

Prvotno je bila cerkev podružnica prafare Nova cerkev. Leta 1226 pa se tu omenja že vikar (pomožni duhovnik), v gosposčinskem urbarju iz leta 1524 pa se navajata župnik in kaplan. Leta 1613 je bila ustanovljena župnija in strassburški kapitelj je še njen patron. Cerkveno je prafara spadala do 1751 pod Oglejski patriarh, do leta 1787 pod goriško škofijo in potlej pod lavantinsko škofijo.¹¹

10 P. Santonino - Popotni dnevnik, st. 87

11 Krajevni leksikon Dravske banovine, st. 110

19. aprila 1896 so začeli z izgradnjo nove cerkve na mestu prejšnje (druge) v romanskem slogu, po načrtu dunajskega arhitekta R. Jordana, v velikosti 54 x 14, 5 x 28 m. Še prej so cerkvi darovali sveto mašo in natanko sedem mesecev pozneje je bila cerkev že blagoslovljena. Leta 1899 jo je blagoslovil še škof M. Napotnik.

V pročelje cerkve sta vzidana dva reliefna rimska nagrobna kamna (13 le-teh so našli pri podiranju prejšnje).

"Na južni strani je zakristija s posebnim vhodom. V ozadju je dvojni kor, na šestih stebrih, na spodnjem koru so orgle iz 1858. Kapeli tvorita "križno" ladjo. Glavni oltar je delo F. Tomana (marmor), stranska oltarja A. Vodnik (marmor). Na moški strani je oltar Srca Jezusovega s Kipoma. Staro pokopališče je bilo na vzhodni strani cerkve, a je bilo zaradi močvirnega terena leta 1856 prenešeno na današnji prostor in leta 1877 prvič razširjeno." (župnijska kronika - A. Ferger)

Župnija je imela štiri podružnice

- Sveti Florjan (nad trgom)
- Sveti Tomaž (Tomažev hrib - stara grajska kapela)
- Sveti Miklavž (Sv. Miklavž) in
- Sveta Marjeta (Šmarjeta)

SVETI FLORJAN

je najstarejša cerkev v fari. Leta 1443 je bil ustanovljen preprost beneficijat, ki ga je dal ustanoviti celjski grof Friderik II. (podoben v Celju Sv. Andreja pri cerkvi Sv. Maksimiljana).

Starost cerkve ni znana. Ladja cerkve je bila pozneje prezidana. Po letu 1730 so ji prizidali kapelico Sv. Janeza Nepomuka. Velikost cerkve je bila 24 x 6 m. Prenovljena je bila leta 1913. Imela je obokano kapelo (5 x 5,25 m), na južni strani vzidan relief, na severni strani zakristijo, lesen oltar posvečen Sv. Florjanu s tremi zvonovi. Leta 1751 je bila zgrajena nova, a je do leta 1820 razpadla in leta 1822 ponovno zgrajena v velikosti cerkve 24,30 x 10,70 m.

(Župnijska kronika)

SVETI TOMAZ

Cerkev je omenjena že v gosposčinskem urbarju 1524, ki določa, da mora župnik vsake tri tedne maševati na gradu (grajska kapela, ki je bila vojniškemu gradu prizidana in je skupaj z gradom bila porušena).

Leta 1890 so jo začeli obnavljati in (leta 1893) tri leta pozneje dokončali.

Glavni oltar in kor sta lesena, prav tako prižnica. Cerkev ima le en zvon.

SVETA MARJETA

Cerkev se prvič omenja v poročilih leta 1545 v Šmarjeti.

Leta 1830 je bilo v njej skladišče sodov, leta 1834 so cerkev podrli in tam naredili vrt.

SOLA

Sola je bila ustanovljena že v drugi polovici 18. stoletja (prvič se o šoli in pouku govori leta 1760 na sestanku sveta, ko so govorili o denarju, ki ga je vsako četrletje bilo potrebno zbrati za učenje otrok v branju, pisanju in računanju.¹²

Šolstvo je bilo v tem času v rokah cerkve, v 80. letih 19. st. pa je šolstvo prevzela država.

Leta 1777 se navaja, da je učitelj pel na pogrebu.

Leta 1815 bi naj šolo obiskovalo 39 otrok iz trga, leta 1850 pa šola postane dvorazredna zaradi naraščajočega števila otrok. Sprva je šola imela samo eno najeto sobo, a od 1844 že lastno sobo.

Zadaj za farno cerkvijo je stala prva šola, ki so jo leta 1906 podrli, ker so dobili sedanjo ljudsko šolo (spodnja šola).

Prvi znani učitelj je bil Jakob Medved (okoli leta 1834).

Leta 1865 je šolo prevzel France Vučnik, ki je skupaj z ženo Celestino ustanovil gospodinjsko šolo.

¹² Vojnik v mejnikih časa, str. 2

POZARI IN KUGA

Vojnik je do današnjih dni ohranil svojo strukturo, kot jo je imel nekoč. Res njegova podoba ne sega daleč v zgodovino, saj je veliko hiš bilo ali porušenih ali požganih in njegova današnja podoba ne sega pred 19. stol. Iz Santoninovega dnevnika iz leta 1487 zveemo, da so Vojnik oskrunili (požgali) Turki. Usodno so na njegovo podobo vplivali požari leta 1730, leta 1786 in 1839.¹³

J. Orožen navaja za požar leta 1786, da Vojnik takrat še ni imel vodne črpalke zaradi siromašnosti kraja.¹⁴

Iz župnijske kronike zveemo, da je še ena nesreča prizadela naše kraje, leta 1454 in leta 1646, je tod smrtila KUGA.¹⁵

13 Jože Curk - Trgi in mesta na slovenskem Štajerskem, st. 142

14 Janko Orožen - Zgodovina Celja in okolice, st. 593

15 Župnijska kronika

PREBIVALSTVO

Šele z uvedbo televizijskega katastra (leta 1753) je možno določiti težko posest, hiše in posestnike, ker kataster navaja urbanialne številke. Za Jožefa II. je bila vojniška trška občina razdeljena v dve davčni občini, za Franca I. pa v Katasterski občini Vojnik - trg in Vojnik okolica. Starejših podatkov o vojniškem prebivalstvu nismo našli kot jih navaja gosposčinski urbal leta 1524. Po takratnih podatkih je v trgu živel 28 družin in 38 zdomcev.¹⁶ Leta 1708 je bilo v trgu 68 hiš, leta 1754 pa 82 hiš, leta 1820 69 hiš s 380 prebivalci, leta 1831 69 hiš s 326 prebivalci, leta 1869 78 hiš s 688 prebivalci (leta 1839 požar), leta 1910 115 hiš in 777 prebivalcev.¹⁷ Leta 1931 237 hiš s 1488 prebivalci.¹⁸

16 Jože Koropec - Srednjeveško gospostvo Vojnik, st. 271

17 Jože Curk - Trgi in mesta na slovenskem Štajerskem, st. 142

18 Krajevni leksikon Dravske banovine, st. 110

	ŠTEVILO PREB.	ŠTEV. HIŠ	ŠTEV. DRUŽIN
1524			28
1708		68	
1754		82	
1820	380	69	
1831	326	69	
1869	688	78	
1910	777	115	
1931	1488	237	

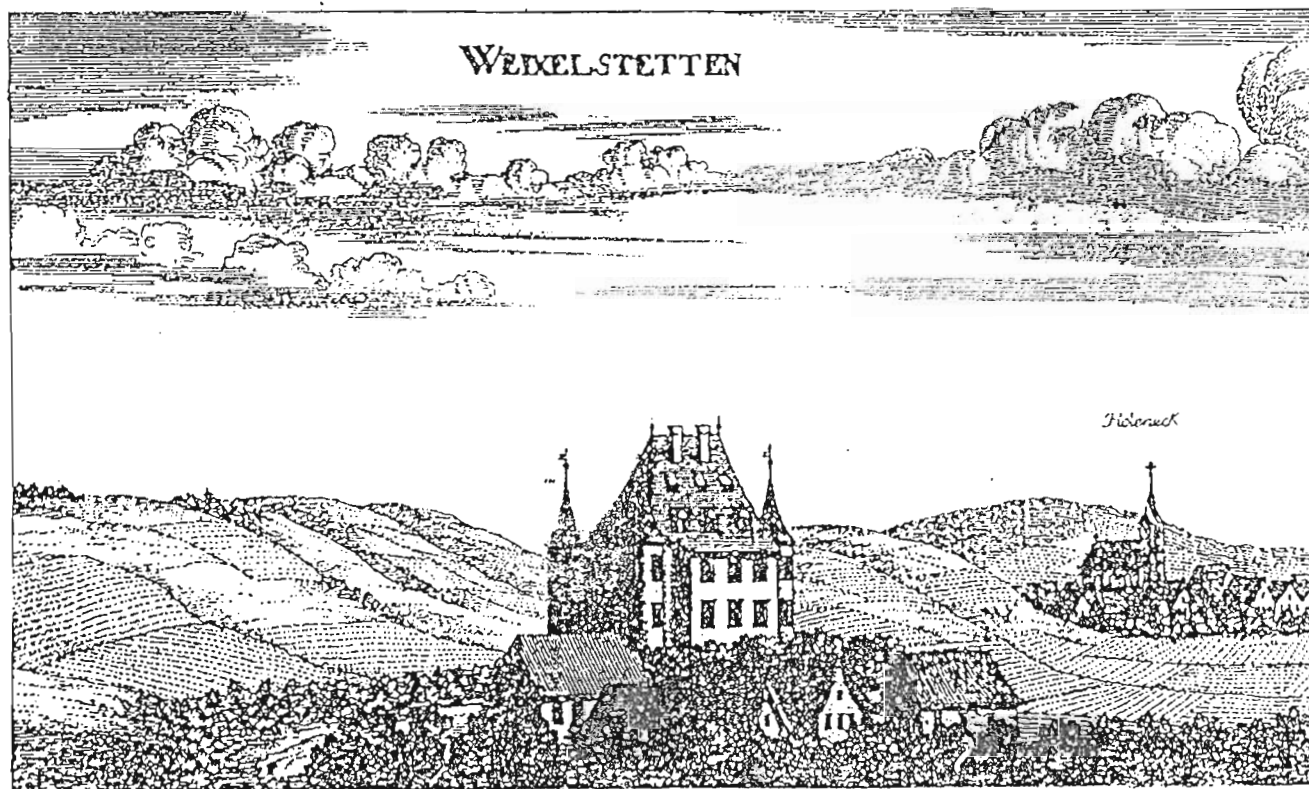
TABOR PRI VOJNIKU

Graščina Tabor je renesančna tvorba in jo v prvotni obliki poznamo samo iz Vischerjeve Topographie iz leta 1681 kot preprost pravokoten gradič s štirimi okroglimi vogalnimi stolpi. Današnji videz graščine je reprodukcija poznejših prezidav.

Iz gospoščinskega vojniškega urbarja leta 1524 zveemo, da je Jurij Lindeški, lastnik graščine in tudi od leta 1510 zakupnik vojniškega urada, tega leta pričel zidati graščino in da so se temu upirali vojniški meščani, ker je odvažal iz tega kamenje.¹⁹ Do leta 1601 so bili lastniki Lindeški, po tem letu je fevd kupil Moritz Welzer z Limberga, leta 1608 Štefan Sibentschki; do leta 1802 je bila posest v rokah Dienersberških in do leta 1852 Resigeni, ki so graščino temeljito prezidali ter pred zadnjo vojno je bila v lasti grofice Irme Neuhaus.²⁰ Graščina je od prvega do tretjega nadstropja polnih bogatih štukatur in še do danes služi kot bivalni prostor za tamkajšnje prebivalce.

19 Jože Koropec - Srednjeveško gos. Vojnik, st. 273

20 Ivan Stopar - Gradovi, graščine in dvorci na slovenskem Štajerskem, str. 524

Literatura in viri:

1. Janko OROZEN - Zgodovina Celja in okolice, CZS, Celje, 1971
2. Ivan STOPAR - Gradovi, graščine in dvorci na slovenskem Štajerskem, FF, Ljubljana, 1982
3. Ivan STOPAR - Grajski objekti z območja Slovenske Štajerske na Vischerjevem zemljevidu iz leta 1678, CZS, Celje, 1972
4. Pado SANTONING - Popotni dnevnik, Mohorjeva družba, Ljubljana, 1991
5. Jože CURK - Trgi in mesta na slovenskem Štajerskem, Založba obzorja, Maribor, 1991
6. Božo OTOREPEC - Srednjeveški pečati in grbi mest in trgov na Slovenskem, Slovenska matica in SAZU, Ljubljana 1989
7. Krajevni leksikon Dravske banovine
8. Vojnik v mejnikih časa, 1985
9. Georg Matthäus VISCHER - Topographia, CZ, Ljubljana 1971